

ÓVÁRI PÉTER

Régészet

MA, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Langó Péter
 egyetemi docens, PPKE BTK

AMULETTVISELETI SZOKÁSOK A 10-11. SZÁZADI KÁRPÁT-MEDENCEI SÍRLELETEK FÉNYÉBEN

Kulcsszavak: *amulett; amulettviselet; honfoglalás; sírlelet;*

A 10-11. század hazai kutatásában régészeti szemszögből sem elhanyagolható a honfoglaló magyarok hiedelemvilágának, vallásának kérdése. A nevezett korszakból származó sírokban tetten érhető hagyományok, rítusok és temetkezési szokások mellett a téma fontosságát jelzi a korai kutatás által a honfoglalás korára előszeretettel használt „pogány kor” megnevezés is, mely érzékletes módon fejezi ki a kereszténység felvétele előtti időszak lényegi különállását, középpontba állítva a vallás kérdéskörét. Ugyan a honfoglalás kor kutatásának elmúlt közel két évszázada során jelentősen árnyaltabb kép alakult ki mind a centralizált államszervezet létrejöttéről, mind a kereszténység felvételéről, azonban a magyar „ősvallás” iránti tudományos érdeklődés továbbra sem hagyott alább. A Kárpát-medencéből előkerült 10-11. századi amulettekre a magyarság kereszténység felvétele előtti hitvilágának kézzel fogható tárgyi emlékeiként tekinthetünk, így komplex vizsgálatuk többletinformációval szolgál a honfoglalás kori társadalmi csoportok szokásaival, „vallási” életével, illetve annak összetettségével és változásával kapcsolatban. A hazai 10-11. századi amulettek elsősorban a „közrendűek” körébe tartozó nők, valamint gyermekek sírjaiból ismertek, azonban vannak, amelyek szórvány-, vagy telepleletként kerültek elő. A tárgycsoport feldolgozásához szükségesnek tartottam egy összefoglaló tipológia elkészítését, valamint az egyes amulett-típusok önálló vizsgálatát. Ezek a vizsgálatok ugyanis számos tekintetben tovább mutatnak az egyedi, egyes leletek értelmezésén. Mindemellett említésre érdemes, hogy több párhuzam mutatható ki az amulettek formai jellegéből adódóan a magyarság koratörténetével kapcsolatba hozható leletanyagból. Ezen analógiák háttérében vélhetően azonos (vagy hasonló) kognitív tartalmak is feltételezhetők, nem pusztán csak formai egyezésekről beszélhetünk.